

Er fiskens velfærd bæredygtig i recirkulerede anlæg?

Niels Henrik Henriksen, Dyrlæge, Dansk Akvakultur

Velfærd hos fisk. Hvad er det?

**Emnet er relativt nyt for
fiskeopdræt**

- **Indtil 1990'erne har fokus primært været at undgå fiskesygdomme og god vækst**

***Var fisken ikke syg og voksende
havde den det nok godt.***

Velfærd hos fisk. Hvad sker der nu?

"Billedet" ændrer sig løbende.

**Nyere forskning + øget pres fra
politikerne, myndigheder,
NGO'er og forbrugere**

Hvem stiller kravene?

- **Supermarkederne (CO₂)**
- **National lovgivning**
  - Veterinære sundhedsråd
- **Europarådet**
- **EU**
- **EFSA (indirekte)**
- **OIE**

Aflivning af ål.

"Anerkendt metode er at skære hovedet af og knuse det i kødhakker"

I øjeblikket ikke andet end

- **Dyreværnsloven** (1343/2007)
- **Bekendtgørelse om
slagtning og aflivning af
dyr** (583/2007)
- **Modeldambrugsbek.** (1327/2006)

Men der kommer snart mere!!

Dyreværnsloven (1343/2007)

§1.

**Dyr skal behandles
forsvarligt og beskyttes
bedst muligt mod
smerte, lidelse, angst,
varigt men og væsentlig
ulempe**

Slagtning og aflivning af dyr (Bek. 583/2007)

§ 3.

Dyrene skal beskyttes bedst muligt mod ophidselse, smerte og lidelse under flytning, opstaldning, fastholdelse, bedøvelse, slagtning og aflivning.

Modeldambrugs-BEK (1327/2006)

Bilag 2

Fisketæthed

- (max. kg/m^3)   50

Stort fokus på emnet i øjeblikket.

Europarådets anbefalinger

EU varsler snarlig lovgivning

- **EFSA**
- **OIE**

**Man færdiggjorde en endelig
Rekommandation (anbefaling) i
2005 som trådte i kraft d. 5.
juni 2006.**

Findes foreløbigt kun på engelsk, men en dansk
oversættelse er på vej.

**DK er forpligtiget til at
omsætte disse anbefalinger
til national lovgivning.**

Velfærds bekendtgørelse

Anbefalingerne er

meget generelle

**og overholdes allerede af langt
de fleste akvakulturbrugere.**

http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_co-operation/biological_safety_use_of_animals/Farming/Rec%20fish%20E.asp

Bilag er under udarbejdelse

- **Regnbueørred**
- **Laks**
- **Nødaflivning**
- **Ål**
- **Karpe**
- **Catfish**
- **Havbars / Guldbrasen**

Regnbueørred regler (Næsten vedtaget)

	Temperature °C minimum/ maximum	Salinity maximum	pH minimum/ maximum	CO2 (mg/l) maximum	Oxygen minimum	NH3 maximum
broodfish	3-16	<10	-	-	60	0.025
yolksac larvae	6 -12	-	-	-	70	-
eggs	< 8	-	-	-	70	-
Fry and young rainbow trout	4-20	< 10	5,5- 8,5	<20	70	0.025
Rainbow Trout physiologicall y adapted to seawater	4-20	< 35 (40)	7.0 – 8.5	<20	60	0.020

Ingen max/min for bestandstæthed
Max 125 daggrader uden foder.

EU vil gerne lave deres egen lovgivning.

- **Forordning / Direktiv som regulerer fiskevelfærd**
- **Slagtning**
- **Transport**

For at få et tilstrækkelig grundlag har men bedt EFSA om diverse udtalelser

- **Bedøvelse/slagtning, 2004**
- **Produktionssystemernes betydning for velfærd, 2008**
- **Smerteopfattelse, 2009**
- **Bedøvelse/slagtning, 2009**

"Ændring" i indikatorer

Tidligere var indikatorer:

- **Vækst + overlevelse + (finneskader)**

Men dette er ikke nok i moderne velfærdsforskning:

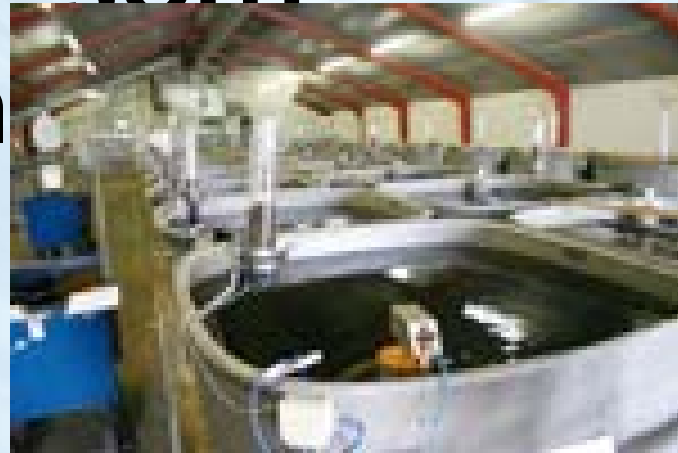
- **Hormoner, iltforbrug, EEG, gener, osv.**

Hvor står vi så med de anlæg vi har i dag?

Da der ingen er

typer som
pun

e!

Men hvor er fokus?

– Vandkvalitet

O_2 , CO_2 , NH_3 , NO_2 , Temp., pH

– Predation

– Håndtering

– Sygdom

– Sultning (fodertom)

– Bestandstæthed!!!

Betydning af anlæg?

Dambrugstype	Traditionel	Model 1	Model 3	FREA
Vandkvalitet, Temp, O ₂ , pH	-	-	+	++
Vandkvalitet, NH ₃ , NO ₂ , CO ₂	++	+	-	-
Predation	-	+	+	++
Håndtering	+	+	+	++
Sygdom, forebyggelse	-	--	+	++
Sygdom, konsekvens	++	+-	-	--
Sultning (fodertom)	+	+	+	+
Bestandstæthed	+	+-	-	--

Problemstillingen

**Anlæggene bliver i dag
designet ud fra økonomi / miljø
+ lidt sygdomsforebyggelse!**

**Kun få eller ingen hensyn til
velfærd**

Måske fejlinvesteringer???

**Er det muligt at være på
forkant med udvikling?**

Nej

**Det er næsten umulig at
forudsige kommende krav**

Mere politik end faglighed

- **Modeldambrugsbek. (50 kg/m³)**
- **Kommende økologi-forordning (25 kg/m³)**
- **Danske særregler for aflivning af ål**
- **Transportforordning**
- **CO₂ forbud drevet af detailkæder**

Vi har kun set toppen af isbjerget

Helt afgørende er det, at EFSA i januar 2009 har konkluderet at:

“There is scientific evidence to support the assumption that some fish species have brain structures potentially capable of experiencing pain and fear”

DR-journalist dømt for dyrplageri

[DR-journalist dømt for dyrplageri - Politiken.dk](#)

Spørgsmål til Ministeren om fiskevelfærd hos fiskehandleren

<http://www.folketinget.dk/doc.aspx?/Samling/20081/spoergsmaal/S2066/index.htm>

Foodculture, Fisk skal have det godt

Fisk skal også ha' det godt!

Politikere og avlernes egen brancheorganisation lægger op til, at dambrugsfisk skal avles i betonbassiner i stedet for jordbaserede damme. Men det går ud over dyrevelfærden, mener damsbrugsejer Kirsten Brøndum Nielsen.

► Hun er vokset op med fisk og har arbejdet med dem i 20 år som ejer af dambruget og fiskeslagteriet Ravnstrup Mølle. Kirsten Brøndum Nielsen er tredje generation på dambruget og kan ikke forstå, at man, både fra politisk hold og i hendes egen brancheorganisation, anbefaler at skifte fra de traditionelle, jordbaserede damme til de recirkulerende betonanlæg.

– Udover at jeg ikke synes, det er specielt kønt at bruge en masse beton i den danske natur, så mener jeg, at man nedprioriterer fiskenes dyrevelfærd ved at anbefale betonbassinerne. Når man holder fisk i traditionelle, udgravede damme, giver man dem

det udenom. Og det renser vi jo, inden vi sender det ud i den anden ende. Uanset hvad, så det kan godt være, politikerne mener, at de nye anlæg er to skridt frem miljømæssigt, men for fiskene er det velfærdsmæssigt et skridt tilbage, slutter Kirsten Brøndum Nielsen. ◻

noel

